



**Broedvogels in enkele gebieden  
van Staatsbosbeheer op Texel in  
2018**

Lieuwe Dijkse

Sovon-rapport 2018/53





# Broedvogels in enkele gebieden van Staatsbosbeheer op Texel in 2018

Lieuwe Dijkse



Sovon-rapport 2018/53  
Dit rapport is samengesteld  
in opdracht van Staatsbosbeheer



## Colofon

© Sovon 2018

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer

*Illustratie omslag:* Willem van Manen

Wijze van citeren: Dijkse L. 2018. Broedvogels in enkele gebieden van Staatsbosbeheer op Texel in 2018. Sovon-rapport 2018/53. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

ISSN-nummer: 2212 5027

## Inhoud

Samenvatting .....	2
1. Inleiding .....	3
2. Beschrijving van het gebied .....	4
3. Werkwijze .....	6
3.1. Methode & veldwerk .....	6
3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens .....	6
3.3. Weers- en andere omstandigheden.....	6
3.4. Foutenbronnen .....	7
4. Resultaten .....	8
4.1. SNL Beheertypen.....	9
4.1. Vergelijking met eerdere karteringen.....	10
4.2. Soortbesprekingen.....	12
5. Evaluatie.....	15
6. Literatuur .....	16
Bijlage 1. Soortkaarten inventarisatie 2018 .....	17

## Samenvatting

In 2018 zijn in opdracht van Staatsbosbeheer enkele gebieden op Texel (564 ha) gekarteerd op broedvogels. Het gebied beslaat: De weilanden en waterpartij van polder Wassenaar en het Visje, Dorpszicht en de Roggesloot in het noorden van het eiland en een duingebied met duinmeren (De Geul, Pompevlak en Grote Vlak) in het zuiden. In het hele gebied zijn vijf integrale bezoeken gebracht, waarbij in totaal 85 uur en 14 minuten is gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 9,0 minuten/ha.

In totaal zijn 71 soorten vastgesteld als broedvogel, waarvan er 62 zijn gekarteerd. Naast de soorten in de tabel kwamen Houtduif, Winterkoning, Roodborst, Merel, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink voor. Conform de Rode Lijst zijn twee soorten aangemerkt als bedreigd, acht als kwetsbaar en negen als gevoelig.

De aantalsveranderingen in Noord zullen voor een groot deel samenhangen met de nieuwe inrichting van het gebied, waardoor pioniersituaties zijn ontstaan en omstandigheden voor met name soorten van open terrein gunstiger zijn geworden. De aantallen van de meeste soorten in Zuid zijn opmerkelijk stabiel. Weidevogels tonen, ondanks het ontbreken van Vossen op het eiland, eenzelfde neergaande trend als op het vasteland.



*De Geul-duinmeer omgeven door zwaar struweel (Lieuwe Dijkse, 2018).*

## 1. Inleiding

In 2018 zijn in opdracht van Staatsbosbeheer enkele gebieden op Texel (564 ha) gekarteerd op broedvogels. De inventarisatie vond plaats in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en landschap – SNL- waarin onder andere het monitoren van broedvogels in een zesjarige cyclus wordt vereist en waarvan de resultaten worden gerapporteerd aan de betreffende provincie. Dick Schermer was contactpersoon bij Staatsbosbeheer tijdens het veldwerk, Rutger Zeijpveld was projectleider. Petra Verburg was verantwoordelijk voor de begeleiding vanuit het Sovon-kantoor. Sovon-collega's Lara Marx en John van Betteray worden bedankt voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit rapport. Vincent de Boer van Sovon en Rutger Zeijpveld en Erik van der Spek van Staatsbosbeheer voorzagen het concept van commentaar.

In dit rapport worden de soorten gepresenteerd volgens de systematiek van Het International Ornithological Committee (IOC).

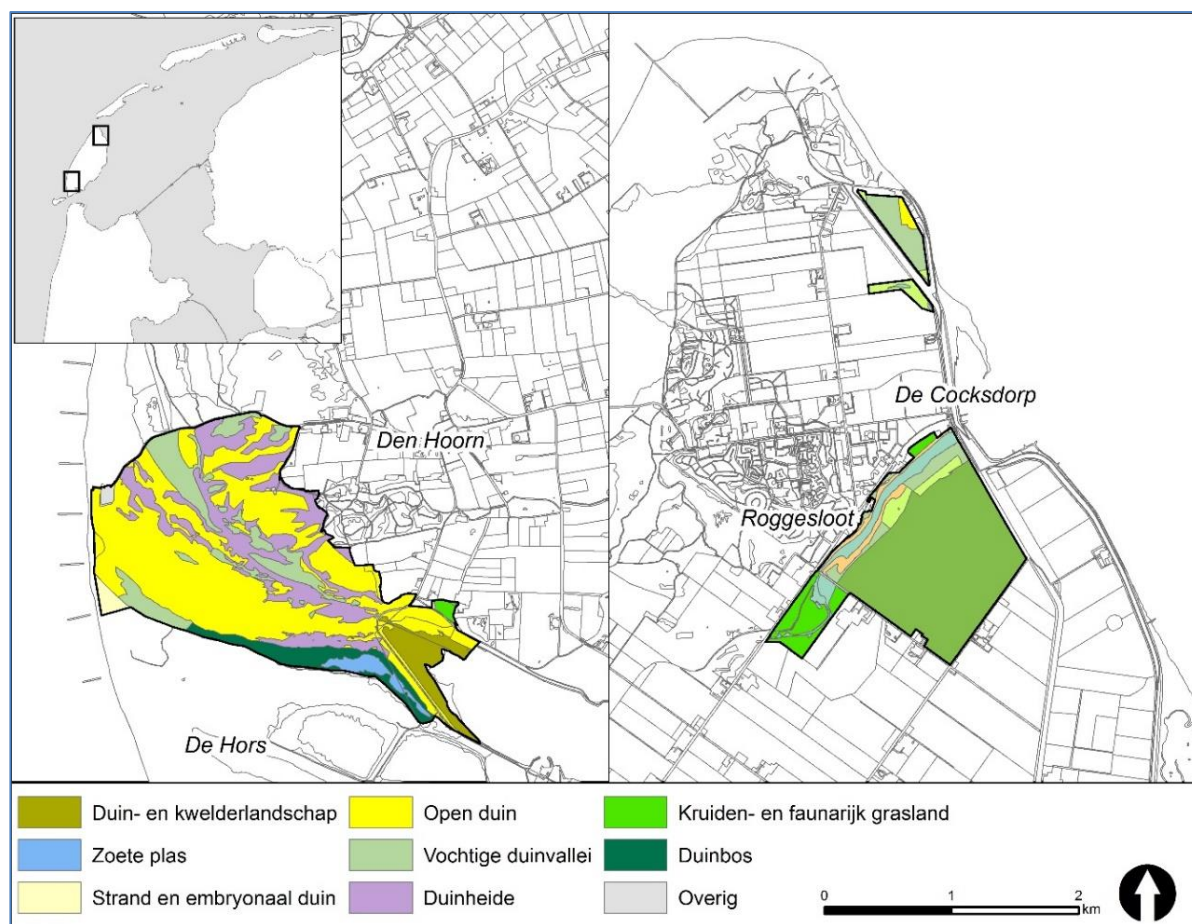


*Dorpszicht (Lieuwe Dijkse 2018).*

## 2. Beschrijving van het gebied

Het gekarteerde gebied heeft een oppervlakte van 564 ha (fig.1). Het bestaat uit: De weilanden en waterpartij van polder Wassenaar en het Visje (19 ha), Dorpszicht en de Roggesloot (180 ha), hierna gezamenlijk “Noord” genoemd en een duingebied met duinmeren (De Geul, Pompevlak en Grote Vlak) in het zuiden (364 ha), hierna “Zuid” genoemd.

Polder Wassenaar ligt buiten de Waddendijk en bestaat hoofdzakelijk uit weiland. Tijdelijk is er een proefgebied voor binnendijkse kokkelteelt gevestigd en ten tijde van de kartering was een deel in gebruik als grondopslag voor werkzaamheden aan de Waddendijk. Totaal betrof dit ca. 3,2 ha. Het Visje is een strook grasland met een plasje aan de binnenzijde van de Deltakering. De Roggesloot is een deel van een voormalige slenk die de Waddenzee met de Noordzee verbond, voordat Texel met Eierland werd verbonden door de aanleg van een zanddijk. Het vormt nu de afwatering van een deel van polder Eierland. De aanwezige rietzones zijn vrij smal. Het weilandencomplex Dorpszicht grenst geheel aan de Roggesloot. Twee jaar geleden is het gebied geheel opnieuw ingericht. Een loofbosje midden in de weilanden werd gerooid, delen langs de Roggesloot geplagd en voormalige wadslenken, die nog als sloten aanwezig waren, werden hersteld.



Figuur 1. Begrenzing van de in 2018 onderzochte terreinen op Texel en SNL beheertypen.

Het duingebied bij De Geul bestaat uit oud hoog, kaal binnenduin en twee afgesnoerde strandvlakten, het Grote Vlak en het Pompevlak als oudste, met een afwatering naar de Mokbaai en De Geul. Tussen de twee afgesnoerde strandvlakten ligt een laag, minder geaccidenteerd duingebied met heidevelden. Beide valleien komen bijna samen bij de Mokbaai, een inham van de Waddenzee, met als gevolg van de aanwezige zoete kwel een vrij brede rietzone aan de duinzijde.

Alleen De Geul wordt niet begraaasd en die vallei is dan ook, voor zover het geen open water is, begroeid met dicht struweel. Het Grote Vlak en Pompevlak en de omliggende duinen worden begraaasd met



Schotse Hooglanders en Exmoorpony's en hebben dus ook meer een open karakter. Aan de zuidwestzijde van de Geulvallei scheidt een dichtbegroeide duinrichel het gekarteerde gebied van de Horsmeertjes en de Kelderhuispolder. De begrenzing van het gekarteerde gebied loopt langs het wandelpad aan de voet van deze richel.

Tabel 1. voorkomende beheertypen in het onderzoeksgebied.

Beheertype	Noord Opp. (ha)	Zuid Opp. (ha)
No1.02 - Duin- en kwelderlandschap	-	18,6
No4.02 - Zoete plas	-	6,9
No4.03 - Brak water	13,4	-
No5.02 - Gemaaid rietland	7,8	-
No8.01 - Strand en embryonaal duin	-	3,7
No8.02 - Open duin	1,9	186,0
No8.03 - Vochtige duinvallei	-	42,2
No8.04 - Duinheide	-	80,1
N10.01 - Nat schraalland	2,1	-
N10.02 - Vochtig hooiland	11,4	-
N12.02 - Kruiden- en faunarijk grasland	16,6	2,0
N12.04 - Zilt- en overstromingsgrasland	21,3	-
N13.01 - Vochtig weidevogelgrasland	123,8	-
N15.01 - Duinbos	-	20,7
Overig	0,3	4,1
<b>Totaal</b>	<b>198,7</b>	<b>364,3</b>



Dorpszicht-nieuwe slenk met nog onbegroeide overs (Lieuwe Dijkse 2018).

### 3. Werkwijze

#### 3.1. Methode & veldwerk

Bij het uitvoeren van het broedvogelonderzoek is de Basiskarteringsmethode toegepast, gebaseerd op de door Sovon ontwikkelde Broedvogel Monitoring Project-methode (Vergeer *et al.* 2016). Hierbij zijn de meeste aanwezige soorten gekarteerd, met uitzondering van de meest algemene (Fazant, Houtduif, Winterkoning, Merel, Roodborst, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink). De werkwijze is gericht op het registreren van zang, balts en overige waarnemingen, waarbij veel aandacht uitgaat naar uitsluitende (gelijktijdige) waarnemingen.

Om verstoring van de kolonie Lepelaars te voorkomen werd vooraf overleg gepleegd met boswachter Dick Schermer die rond de Geulplas een BMP-plot karteert, dat voor 90% samenvalt met het plot van deze kartering. Omdat de Lepelaars dit jaar net buiten dit plot, langs het pad dat de grens vormt broedden, zou ieder veldbezoek een extra verstoring geven. Besloten is dat de boswachter de Lepelaars en Aalscholvers zou karteren. Deze en de in de directe omgeving van de kolonie vastgesteld territoria van andere vogels zijn na het veldseizoen toegevoegd aan de totaallijst.

De meeuwen werden geteld in extra door Sovon ter beschikking gestelde uren uit het monitoringprogramma van TMAP (Trilateral Monitoring and Assessment Program). Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw door telling van 'gemaakte' paren. Vanaf hoge duinen werden de vogels op of bij de nesten geteld. Steeds vanaf meerdere kanten. Van de Stormmeeuw werden de nesten geteld.

In het hele gebied zijn vijf integrale bezoeken gebracht (tabel 2) die meest voor zonsopgang aanvingen. Expliciete nachtbezoeken zijn niet gebracht. Er is in totaal 85 uur en 14 minuten gespendeerd aan veldwerk, wat neerkomt op een onderzoekintensiteit van 9,0 minuten/ha.

Tabel 2. Bezoektijden aan het karteringsgebied in 2018.

Noord				Zuid			
Bezoek	Datum	Begin	Eind	Bezoek	Datum	Begin	Eind
1	9-apr	09:10	09:49	1	14-apr	06:57	11:57
1	12-apr	06:58	10:37	1	16-apr	06:38	11:41
2	22-apr	06:33	09:47	2	26-apr	06:19	10:41
2	25-apr	06:32	09:35	2	29-apr	06:06	11:24
3	6-mei	07:08	09:51	3	18-mei	05:40	12:28
3	7-mei	05:31	09:27	3	19-mei	05:39	10:10
4	26-mei	05:39	10:08	4	28-mei	05:35	10:20
4	27-mei	05:34	08:33	4	29-mei	05:28	10:37
-	9 jun*	07:24	09:32	-	8 jun*	06:46	09:31
5	12-jun	06:02	09:42	5	14-jun	06:48	09:52
5	13-jun	06:18	09:35	5	16-jun	05:55	11:04

#### 3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een smartphone, waarbij voor iedere waarneming soort, locatie, tijdstip en broedcode zijn vastgelegd, inclusief de door de waarnemer afgelegde route. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd, waarbij gebruik is gemaakt van criteria die licht afwijken van de standaard BMP-criteria, vanwege het kleinere aantal bezoeken. Automatisch clusteren gaat in veel gevallen goed, maar resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral vanwege fouten of slordigheden bij invoer in het veld. De database van de gebieden op Texel is zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. De clustercriteria zijn bijgesloten als metadata in de database en zijn weergegeven op de verspreidingskaarten.

#### 3.3. Weers- en andere omstandigheden

Het weer is van invloed op de vogelactiviteit en daardoor mede bepalend voor de effectiviteit van het inventariseren. Slechte weersomstandigheden kunnen leiden tot een lagere trefkans. In tabel 3 staan enkele gemiddelde weersvariabelen samengevat. Behalve een koude maart, die begon met een paar ijsdagen en een harde oostenwind, waren de andere drie lentemaanden zacht en warm. Hoewel april meer nattigheid opleverde dan normaal, was het voorjaar gemiddeld genomen ook droog; vooral

vanwege de extreme droogte in juni. Terugblikkend kan worden geconcludeerd dat we in 2018 in Nederland één van de allerwarmste, zonnigste en droogste lentes ooit beleefden.

Vanwege de vrij natte voorafgaande zomer, herfst en winter, was de waterstand in veel gebieden bij aanvang van het broedseizoen 2018 hoog. Vanwege het oplopende neerslagtekort, sloeg dit in de loop van juni om in een droge situatie en vielen ondiepe (delen van) plassen droog.

Tabel 3. Enkele weersvariabelen (gemiddelde temperatuur, dagelijks aantal zonuren en duur neerslag) in de periode maart-juni 2018, op basis van gegevens van het KNMI, station De Bilt. Ref staat voor langjarig gemiddelde (1981-2010).

Maand	Temp. °C	Norm	Zon-uren	Norm	Neerslag (mm)	Norm
Maart	4,7	6,2	132	125	60	68
April	12,2	9,2	181	178	74	44
Mei	16,4	13,1	290	213	47	61
Juni	17,5	15,6	213	201	29	68

### 3.4. Foutenbronnen

De soms nogal rigide werkwijze van autocluster levert soms problemen op bij met name watervogels. Bij deze kartering is daardoor het aantal Grauwe Ganzen onderschat en het aantal Eidereenden overschat, vergeleken bij eerder uitgevoerde karteringen. In de soortbesprekingen staat hierover meer informatie.



Grote Vlak met Schotse Hooglanders (Lieuwe Dijkse, 2018).

## 4. Resultaten

In totaal werden in het onderzochte gebied 71 soorten vastgesteld als broedvogel, waarvan er 62 zijn gekarteerd (tabel 4). Naast de soorten in de tabel kwamen Houtduif, Winterkoning, Roodborst, Merel, Tjiftjaf, Fitis, Koolmees, Pimpelmees en Vink voor. Conform de Rode Lijst zijn twee soorten aangemerkt als bedreigd, acht als kwetsbaar en negen als gevoelig.

Tabel 4. Broedvogels van enkele gebieden op Texel in 2018. De Rode lijststatus (Van Kleunen et al. 2017) is opgenomen in de kolom RL. (EB = Ernstig bedreigd, BE = Bedreigd, KW=Kwetsbaar, GE=Gevoelig).

Soort	Noord		Zuid		RL
	N	N/100 ha	N	N/100 ha	
Grauwe Gans	122	57.4	35	9.7	
Nijlgans	6	2.8	18	5.0	
Bergeend	14	6.6	31	8.6	
Zomertaling	1	0.5	0	-	BE
Slobeend	11	5.2	16	4.4	KW
Krakeend	13	6.1	29	8.0	
Wintertaling	2	0.9	1	0.3	KW
Wilde Eend	43	20.2	31	8.6	
Tafeleend	0	-	2	0.6	
Kuifeend	9	4.2	19	5.2	
Eider	9	4.2	45	12.4	
Dodaars	0	-	3	0.8	
Fuut	5	2.4	0	-	
Lepelaar	0	-	241	-	
Aalscholver	0	-	677	-	
Havik	1	0.5	1	0.3	
Bruine Kiekendief	2	0.9	2	0.6	
Blauwe Kiekendief	0	-	1	0.3	GE
Buizerd	1	0.5	1	0.3	
Waterral	0	-	1	0.3	
Porseleinhoen	2	0.9	0	-	KW
Waterhoen	1	0.5	2	0.6	
Meerkoet	18	8.5	13	3.6	
Scholekster	27	12.7	8	2.2	
Kluut	16	7.5	6	1.7	
Kievit	19	8.9	4	1.1	
Bontbekplevier	1	0.5	0	-	KW
Kleine Plevier	2	0.9	0	-	
Wulp	0	-	5	1.4	KW
Grutto	26	12.2	0	-	GE
Tureluur	12	5.6	3	0.8	GE
Stormmeeuw	0	-	310	-	
Zilvermeeuw	0	-	633	-	
Kleine Mantelmeeuw	0	-	2563	-	
Holenduif	0	-	11	3.0	
Koekoek	1	0.5	4	1.1	KW
Grote Bonte Specht	1	0.5	0	-	
Torenvalk	0	-	1	0.3	KW
Kauw	0	-	45	12.4	
Zwarte Kraai	1	0.5	7	1.9	
Boomleeuwerik	0	-	3	0.8	
Veldleeuwerik	19	8.9	1	0.3	GE
Rietzanger	18	8.5	5	1.4	
Kleine Karekiet	36	16.9	5	1.4	
Bosrietzanger	7	3.3	1	0.3	

Soort	Noord		Zuid		RL
	N	N/100 ha	N	N/100 ha	
Spotvogel	0	-	1	0.3	GE
Zwartkop	3	1.4	9	2.5	
Tuinfluitier	1	0.5	15	4.1	
Braamsluiper	1	0.5	6	1.7	
Grasmus	8	3.8	44	12.1	
Zanglijster	1	0.5	1	0.3	
Grauwe vliegenvanger	1	0.5	0	-	GE
Blauwborst	1	0.5	20	5.5	
Nachtegaal	0	-	6	1.4	KW
Roodborsttapuit	0	-	12	3.3	
Tapuit	0	-	5	1.4	BE
Gele Kwikstaart	2	0.9	0	-	GE
Graspieper	16	7.5	34	9.4	GE
Groenling	0	-	15	4.1	
Kneu	4	1.9	42	11.6	GE
Putter	1	0.5	0	-	
Rietgors	10	4.7	24	6.6	

#### 4.1.SNL Beheertypen

In figuur 1 is de verspreiding van SNL beheertypen weergegeven en in tabel 5 staan de voor vogels pakketten met de kwalificerende soorten.

Tabel 5. In het gebied voorkomende SNL- beheertypen met kwalificerende vogelsoorten. Soorten die in het beheertype zijn aangetroffen staan vet gedrukt. Beheertypen waarvoor geen kwalificerende vogelsoorten zijn aangewezen, zijn niet in de tabel opgenomen.

SNL Beheertype	Kwalificerende soorten
N01.02 Grootchalig duinen kwelderlandschap	Dodaars, Roerdomp, Lepelaar, Bergeend, Wintertaling, Zomertaling, Slobeend, Eider, Blauwe Kiekendief, Patrijs, Kwartelkoning, <b>Scholekster, Kluut</b> , Kleine Plevier, Bontbekplevier, Strandplevier, Kemphaan, Watersnip, Grutto, Wulp, <b>Tureluur</b> , Grote Stern, Visdief, Noordse Stern, Dwergstern, Velduil, Groene Specht, Zwarte Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Boomleeuwerik, Veldleeuwerik, <b>Graspieper</b> , Gele Kwikstaart, Nachtegaal, Blauwborst, Paapje, Roodborsttapuit, Tapuit, Sprinkhaanzanger, Braamsluiper, Wielewaal, Grauwe Klauwier, Kneu, Kleine Barmstijns
N05.02 Gemaaid rietland	Baardman, Blauwborst, Blauwe kiekendief, Bruine kiekendief, Buidelmees, Grote karekiet, Grote zilverreiger, Klein waterhoen, Kleinst waterhoen, Kwak, Lepelaar, Porseleinhoen, Purperreiger, Rietzanger, Roerdomp, Snor, Sprinkhaanzanger, Waterral, Woudaap
N08.01 Strand en embryonaal duin	Kluut, Bontbekplevier, Strandplevier, Grote Stern, Visdief, Noordse Stern, Dwergstern
N08.02 open duin	<b>Bergeend</b> , Eider, Blauwe Kiekendief, <b>Wulp</b> , Velduil, Veldleeuwerik, <b>Graspieper</b> , <b>Nachtegaal</b> , Paapje, <b>Roodborsttapuit</b> , <b>Tapuit</b> , <b>Braamsluiper</b> , Grauwe Klauwier, <b>Kneu</b>
N08.03 vochtige duinvallei	<b>Dodaars</b> , Roerdomp, Wintertaling, Blauwe Kiekendief, Wulp, <b>Tureluur</b> , Veldleeuwerik, <b>Blauwborst</b> , Paapje, Sprinkhaanzanger
N08.04 duinheide	Blauwe Kiekendief, <b>Wulp</b> , Velduil, <b>Boomleeuwerik</b> , Paapje, <b>Roodborsttapuit</b>
N10.01 nat schraalland	Kwartelkoning, Kemphaan, Watersnip, <b>Grutto</b> , <b>Tureluur</b> , Gele Kwikstaart
N10.02 vochtig hooiland	Kwartelkoning, Kemphaan, Watersnip, <b>Grutto</b> , <b>Tureluur</b> , <b>Gele Kwikstaart</b>
N12.04 zilt- en overstromingsgrasland	Zomertaling, Slobeend, Patrijs, Kwartelkoning, Kluut, Kleine Plevier, Kemphaan, Watersnip, <b>Grutto</b> , <b>Tureluur</b> , <b>Graspieper</b> , Gele Kwikstaart

SNL Beheertype	Kwalificerende soorten
N13.01 vochtig weidevogel-grasland	<b>Krakeend, Wintertaling, Zomertaling, Slobeend, Kuifeend, Kemphaan, Watersnip, Grutto, Wulp, Tureluur, Veldleeuwerik, Graspieper, Gele Kwikstaart</b>
N15.01 duinbos	Groene Specht, Zwarte Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, <b>Nachtegaal, Blauwborst, Wielewaal, Kleine Barmsijs</b>

#### 4.1. Vergelijking met eerdere karteringen

In de tabellen 3, 4 en 5 worden de gevonden aantallen van dit jaar vergeleken met die van eerdere tellingen. Voor Noord is dat een Basiskartering in 1998 (waarbij de schrijver dezes hetzelfde gebied ook telde, Dijkse, Klemann en Sierdsema 1999), voor Zuid ook de basiskartering van 1998 en een kartering in 2006 (van Manen 2006). De delen van het gebied die in alle jaren zijn gedekt, zijn weergegeven in figuur 2.



Figuur 2. Gebiedsbegrenzing van de vergeleken gebieden

Bij de vorige karteringen werd nog met papieren veld- en soortkaarten gewerkt en werd de clustering met de hand uitgevoerd. Daardoor kunnen per onderzoeker kleine interpretatie verschillen ontstaan. De tijdsbesteding per ha lijkt bij deze kartering iets ruimer, te weten 9 minuten bij deze kartering tegen resp. 7,3 in 2006 en 6,7 in 1998. Waarbij moet worden opgemerkt dat in die jaren ook nog enkele avond- of nachtbezoeken zijn gedaan. Bovendien neemt het invoeren op een tablet iets meer tijd in beslag dan het zetten van soortnamen met een potlood op een veldkaart.

Tenslotte komt er voor watervogels, vooral eenden in Zuid ook een toevalsfactor kijken. Het gekarteerde gebied is onderdeel van een veel groter duingebied met plassen en meertjes. De Horsmeertjes liggen op slechts een paar honderd meter van de Geulplas. Er zal ongetwijfeld uitwisseling van pleisterend eenden plaatsvinden tussen deze plassen.

Voor Noord speelt de recente natuurbouw in Dorpszicht een rol, waarbij is geplagd en slenken zijn aangelegd. Bij polder Wassenaar en het Visje werd gedurende het voorjaar van 2018 bovendien met groot materieel aan de dijk gewerkt. Het is niet bekend of dit invloed heeft gehad op de broedvogelstand. In de tabellen 6 en 7 worden de aantallen van de tellingen weergegeven.

Voor Noord geven de aantallen in het dorpszichtplot van het weidevogelmeetnet van Noord-Holland waarschijnlijk een betere vergelijking van in elk geval de weidevogels (tabel 5). Dit plot van ca. 75 ha ligt in het beste weidevogelstuk van Dorpszicht.

Tabel 6. Broedvogelaantallen in Noord in 1998 en 2018.

Soort	1998	2018	Soort	1998	2018
Grauwe Gans	0	122	Zomertortel	3	0
Nijlgans	1	6	Koekoek	2	1
Bergeend	6	14	Grote Bonte Specht	0	1
Zomertaling	0	1	Kauw	8	0
Slobeend	6	11	Zwarte Kraai	1	1
Krakeend	0	13	Veldleeuwerik	14	19
Wintertaling	0	2	Tjiftjaf	4	0
Wilde Eend	41	43	Rietzanger	3	18
Kuifeend	0	9	Kleine Karekiet	86	36
Eider	0	9	Bosrietzanger	5	7
Kwartel	1	0	Spotvogel	1	0
Fuut	6	5	Zwartkop	1	3
Havik	0	1	Tuinfluit	4	1
Bruine Kiekendief	5	2	Braamsluiper	3	1
Buizerd	1	1	Grasmus	6	8
Porseleinhoen	0	2	Zanglijster	0	1
Waterhoen	3	1	Grauwe vliegenvanger	0	1
Meerkoet	25	18	Blauwborst	5	1
Scholekster	99	27	Ringmus	2	0
Kluut	0	16	Gele Kwikstaart	2	2
Kievit	43	19	Graspieper	2	16
Kleine Plevier	0	2	Groenling	1	0
Bontbekplevier	0	1	Kneu	6	4
Grutto	43	26	Putter	0	1
Tureluur	33	12	Rietgors	8	10

Tabel 7. Broedvogelaantallen in Zuid in 1998, 2006 en 2018. -= niet gekarteerd of aanwezigheid onbekend. \*= nesten vlak buiten de grens van het gebied.

Soort	1998	2006	2018	Soort	1998	2006	2018
Grauwe Gans	54	85	35	Stormmeeuw	113	199	310
Nijlgans	2	19	18	Zilvermeeuw	1600	3128	633
Bergeend	47	48	31	Kleine Mantel	1850	2425	2563
Zomertaling	1	1	0	Holenduif	5	13	11
Slobeend	18	24	16	Zomertortel	3	2	0
Krakeend	3	11	29	Koekoek	4	4	3
Wintertaling	0	2	1	Kauw	38	58	45
Wilde Eend	41	-	31	Zwarte Kraai	5	5	7
Kuifeend	12	21	19	Boomleeuwerik	0	0	3
Eider	0	0	45	Veldleeuwerik	5	0	1
Dodaars	9	5	3	Rietzanger	13	11	3
Fuut	6	5	0	Kleine Karekiet	34	30	5
Aalscholver	0	82	677	Bosrietzanger	4	3	1
Lepelaar	95	269	241*	Spotvogel	3	0	1
Havik	0	1	1	Zwartkop	6	6	8
Bruine Kiekendief	4	5	2	Tuinfluit	10	6	13

Soort	1998	2006	2018	Soort	1998	2006	2018
Blauwe Kiekendief	4	2	1*	Braamsluiper	0	3	5
Buizerd	0	1	1*	Grasmus	35	45	44
Waterral	4	1	1	Zanglijster	-	-	1
Waterhoen	10	0	2	Blauwborst	16	14	20
Meerkoet	24	27	11	Nachtegaal	5	9	4
Scholekster	13	16	6	Roodborsttapuit	7	5	12
Kluut	0	1	6	Tapuit	6	3	5
Kievit	10	15	4	Graspieper	43	91	28
Grutto	0	1	0	Groenling	-	-	15
Wulp	16	17	5	Kneu	12	27	42
Tureluur	2	3	3	Rietgors	27	21	19

Tabel 5. Vergelijking met karteringen van een 75 ha groot plot van het provinciaal weidevogelmeetnet in het gebied Dorpszicht (2006, 2010, 2015 en 2018)

Jaar	2006	2010	2015	2018
Scholekster	18	17	13	11
Kievit	24	19	12	8
Grutto	23	19	18	17
Tureluur	7	8	9	8
Veldleeuwerik	10	18	9	9
Gele Kwikstaart	0	1	1	0
Graspieper	0	3	5	6

## 4.2. Soortbesprekingen

Grauwe Gans, Noord n= 122, Zuid n=35

Het aantal broedparen in Zuid is zeker niet zo sterk teruggelopen als de cijfers suggereren. Het is de vraag of de gebruikte kartermethode wel bruikbaar is voor deze soort op Texel. De uiterste datumgrens ligt al op 16 april. Bij 5 bezoeken is dan meteen het vastgestelde aantal tijdens het eerste bezoek maatgevend voor het totale aantal. Rond die tijd zijn de eerste eieren wel uitgekomen, maar ouders met jongen verdwijnen vaak meteen uit de droge duinen, Van de nog broedende vogels bevinden de partners zich meestal ver weg van het nest. Bovendien worden actief honderden nesten beheerd door de eieren met een scherp voorwerp te doorboren zodat ze niet uitkomen. De hierdoor lang op niet uitkomende eieren doorbroedende vogels blijven dan dus ook uit beeld. In 2006 waren de interpretatiecriteria vrijer.

Zomertaling, Noord n=1

Van deze soort, die als bedreigd in de Rode Lijst staat, is één paar vastgesteld in het nieuw ingerichte Dorpszichtgebied

Wintertaling, Noord n=2, Zuid =n=1

In Noord werden twee territoria vastgesteld, in Zuid één. Mogelijk is Noord aantrekkelijker geworden voor de soort na de nieuwe inrichting.

Wilde eend, Noord n=43, Zuid n=31

Van de landelijk vastgesteld achteruitgang van deze soort is in dit gebied (nog?) niet veel te merken

Eider, Noord n=9, Zuid n=45

Waarschijnlijk is het aantal Eiders door de criteria in autocluster overschat. Door de hoge waterstand was het Pompevlak dit jaar waarschijnlijk ook meer in trek bij vogels die in andere jaren op de Horsmeertjes aanwezig zijn.



Fuut, Noord n=5, Zuid n=0

In Zuid, waar in eerder jaren altijd wel broedparen werden vastgesteld, werden wel enige keren Futen gezien, maar die werden niet als territorium gekwalificeerd. Het is ook goed mogelijk dat ze afkomstig waren uit de Horsmeertjes, waar meerdere paren broeden. Futen foerageren regelmatig ver buiten de broedplaatsen.

Lepelaar, Noord n=0, Zuid n=241

Mogelijk als gevolg van de extreem hoge waterstand in het voorjaar werden dit jaar de nesten niet in de Geulvallei tussen riet en wilgen gebouwd, maar in laag struweel op de duinrichel langs het wandelpad.

Bruine Kiekendief, Noord n=2, Zuid n=2

Zowel in Noord als Zuid halveerde het aantal broedparen ten opzichte van eerdere karteringen. Dit is opmerkelijk omdat op andere plaatsen op het eiland de stand stabiel is.

Blauwe Kiekendief, Noord n=0, Zuid n=1

Het broedpaar in Zuid had zijn nest juist buiten het karteergebied. Er vlogen 2 jongen uit. Opmerkelijk was dat het vrouwtje een vorig jaar op Norderney (Duitsland) geringd exemplaar was.

Porseleinhoen, Noord n=2, Zuid n=0

Hoewel er geen avond- of nachtbezoeken werden gedaan, konden twee territoria worden vastgesteld in de Roggesloot.

Scholekster, Noord n=27, Zuid n=8

De afname is spectaculair (geweest). In Noord in 20 jaar tijd van 99 paar naar 27! Gelukkig lijkt de stand zich de laatste jaren te stabiliseren

Kluut, Noord n=16, Zuid n=6

In Noord profiteerde deze soort van de nieuw gegraven slenken, waarvan de oevers nog niet zijn begroeid. In Zuid betreft het paren die, na mislukking in de nabij gelegen Petten, opnieuw gingen broeden aan de rand van de Mokbaai. Ook hier helaas niet succesvol.

Kievit, Noord n=19, Zuid n=4

Ook de Kievit liep, net als elders in Nederland, sterk terug. Meer dan een halvering in de afgelopen 20 jaar. De 'vernatting' van delen van Noord, hebben kennelijk nog geen uitwerking op de soort gehad.

Bontbekplevier, Noord n=1, Zuid N=0

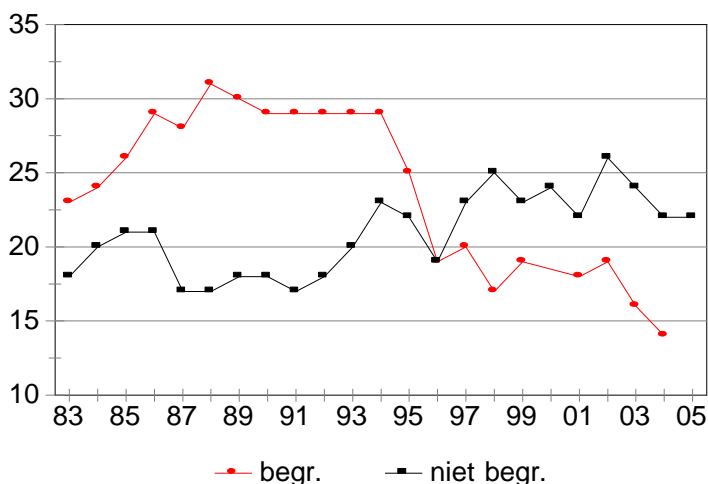
Deze plevier vestigde zich op het kale terrein rond de proefbassins van de binnendijkse kokkelteelt in polder Wassenaar.

Kleine Plevier, Noord n=2, Zuid n=0

Ook voor de Kleine Plevier waren de nieuwe slenken aantrekkelijk. Er werd geen broedsucces waargenomen.

Wulp, Noord n=0, Zuid n=5

Van respectievelijk 16 en 17 territoria in 1998 en 2006, naar 5 in 2018 is een dramatische terugval. Deze vindt niet alleen op Texel plaats, maar is landelijk en zelfs (west) Europees. Op Texel zette dit al voor 2000 in, het eerst in begrazingsgebieden, later ook elders (Figuur 3, Dijkse 2006, ongepubliceerd). Aangenomen wordt dat verminderde reproductie de oorzaak is (Brown *et al.* 2015). De vraag is dan waardoor de reproductie is verminderd. Predatie is op Texel ongetwijfeld toegenomen. Heden ten dage broeden er veel meer Buizerds, Haviken en Bruine Kiekendieven dan in de tachtiger jaren. Ook worden verwilderde katten al enige jaren niet meer betreden. Mede oorzaak kan ook het verminderde aantal insecten (en andere kleine bodemdieren?) zijn. Waarbij opgemerkt dat de niet broedende partners veelal buiten de duinen in het agrarisch cultuurland naar voedsel zoeken. In het kader van het Jaar van de Wulp(2019) zou het meten van de conditie van Wulpen tijdens het broedseizoen wellicht meer licht op deze vraag kunnen laten schijnen.



Figuur 3. Territoria in begraasde duinen (Bollekamer) en onbegaasde duinen (Noordvlak, Westerduinen, Bleekersvallei) van 1983 tot 2005.

Grutto, Noord n=26, Zuid n=0

Voor alle weidevogels geldt hetzelfde verhaal. Hoewel de aantallen in het provinciaal weidevogelmeetplot de laatste jaren redelijk stabiel zijn. Met in de jaren 2010, 2015 en 2018 respectievelijk 19, 18 en 17 territoria.

Op 9 juni werd in Noord een alarmtelling uitgevoerd. In polder Wassenaar waren er drie succesvolle paren, in het gebied van Dorpszicht zeven.

Tureluur, Noord n=12, Zuid n=3

De sterke afname van de Tureluur komt hoofdzakelijk op conto van het Visje, waar in 1998 nog 11 territoria werden gevonden, tegen één in 2018.

Velduil, n=0

Het territorium net buiten het onderzoeksgebied is gebaseerd op een waarneming overdag van een exemplaar met prooi aan de rand van het karteergebied. In het karteergebied is zeker niet genesteld. Mogelijk wel daarbuiten, hoewel geen uitgevlogen jongen zijn gezien.

Tapuit, Noord n=0, Zuid n=5

De laatste jaren lijkt de stand zich, niet alleen in dit gebied, te stabiliseren.

Graspieper, Noord n=16, Zuid n=34

Sterk in aantal teruggelopen in de duingebieden. Daarentegen een flinke toename in de andere gebieden: van twee territoria in 1998 naar 16 in 2018. Al een gevolg van nieuwe inrichting van Dorpszicht?

Kleine Karekiet, Noord n=36, Zuid n=5

De Kleine Karekiet is zowel in Noord (Roggesloot) als Zuid (met name rond de Geulplas) enorm in aantal achteruit gegaan. Voor de Geulplas valt dan nog te denken aan het verdwijnen van het Riet door vraat van Grauwe Ganzen, maar voor de Roggesloot gaat dit niet op.

## 5. Evaluatie

In het kader van het programma Natuurontwikkeling Texel, de provinciale uitvoering van de Uitvoeringsovereenkomst EHS Texel met betrekking op het gebied Dorpszicht, is dit gebied enkele jaren geleden opnieuw ingericht. De oude kreek is hersteld, een nieuwe kreek is aangelegd, een deel van de bovenste grondlaag met begroeiing is afgegraven en een loofbosje (van ruim 1 ha) is geheel gekapt. De laatste 26 ha die in particulier eigendom zijn, worden dit jaar ingericht. De voornaamste doelstelling van het project is meer kans te bieden aan weidevogels. Kan de onderhavige kartering al antwoord geven op de vraag of dit is gelukt?

Voor het noordwestelijk deel van het gebied, de slenk evenwijdig aan de Slufter, die jarenlang deel uitmaakte van het provinciaal weidevogelmeetnet, wordt in tabel 5 een vergelijking gemaakt met de situatie voor de werkzaamheden. Daaruit blijkt dat er geen wezenlijk verschil is te zien. Scholekster en Kievit zijn, de landelijke trend volgend fors in aantal teruggelopen. Grutto, Tureluur en Veldleeuwrik stabiel gebleven. De Graspieper is de enige soort die is toegenomen.

Voor de rest van het gebied is vergelijking met een kartering van 1998 (Dijksen *et al.* 1999) mogelijk, waaruit blijkt dat het aantalsverloop van weidevogels buiten het ingerichte gebied niet anders is dan binnen dit gebied. Bij bestudering van de kaarten is het vooral opvallend dat er in 1998 veel weidevogels broedden in het gebied tussen de Roggesloot en het bosje van Dorpszicht. Dit jaar vrijwel geen.

Nu is 2018 geen gemiddeld jaar geweest. In het voorjaar was het uitzonderlijk nat. De oeverlanden van Roggesloot stonden onder water, en de slenk evenwijdig aan de Roggesloot was een meer (wel met veel eenden), wat vestiging van weidevogels mogelijk heeft belemmerd. In mei viel dit gebied trouwens snel droog. Rond de nieuw uitgegraven slenken was de situatie niet beter. De droogvallende, nog nauwelijks begroeide oevers boden wel kansen aan plevieren.

In het kader van deze kartering is het moeilijk te zeggen waarom de weidvogelstand (nog) niet is toegenomen, na de herinrichting. De structuur van de vegetatie is wellicht nog niet optimaal. Wel is duidelijk dat, afgezien van het noordwestelijk deel, het gebied vrij hoog ligt, tot 1,3 meter boven NAP bij de nieuwe slenken. De meest zandige bodem droogt in het op Texel toch meestal al drogere voorjaar daardoor waarschijnlijk snel uit.

De aantallen van de meeste soorten in Zuid zijn opmerkelijk stabiel. Opvallend is de aanwezigheid van de grote meeuwenkolonies, maar ook het broeden van Kauw en Holenduif in dit gebied is opvallend. In de meeste duingebieden zijn deze soorten zeer zeldzaam geworden. De teruggang van weidevogels lijkt onstopbaar. Hoewel op de eilanden geen weidevogel, onttrekt ook de Scholekster zich niet aan deze afname.



Pompevlak (Lieuwe Dijksen, 2018).

## 6. Literatuur

Brown D *et al.* 2015. The Eurasian Curlew, the most pressing bird conservation priority in the UK? *British Birds* 108:660-668.

Dijksen, Lieuwe 2005. Het effect van begrazing op de vogelstand in de Duinen van Texel. Niet gepubliceerd.

Dijksen L., Klemann M. & Sierdsema H. 1999 Broedvogels van de terreinen van Staatsbosbeheer op Texel in 1998. Sovon-inventarisatie rapport 99/01. Sovon

Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Manen W. 2006. Broedvogels in de eigendommen van Staatsbosbeheer op Texel in 2006. Sovon-inventarisatierapport 2007/08, Beek-Ubbergen.

Vergeer J.W., van Dijk A.J., Boele A., van Bruggen J. & Hustings F. 2016. Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

## **Bijlage 1. Soortkaarten inventarisatie 2018**

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Petra Verburg ([petra.verburg@sovon.nl](mailto:petra.verburg@sovon.nl))



In opdracht van:



Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521  
6503 GA Nijmegen  
Toernooiveld 1  
6525 ED Nijmegen  
T (024) 7 410 410

E [info@sovon.nl](mailto:info@sovon.nl)  
I [www.sovon.nl](http://www.sovon.nl)

